

01
2021

KLÖVAR & TIMOTEJ

Österbottens Köts informationstidning

- FRAMÅT MED ÖK
- PREMIERADE GÅRDAR
- AKTUELLT / ANSKAFFNINGEN
- EKONOMI-LABORATORIET
- SUGGSTALL UNDER UPPSTART

TACK MIKAEL!

INNEHÅLL

LEDARE/VD TOM ÅSTRAND	3
FULLMÄKTIGEMÖTE VÅREN 2021	4
FRAMÅT MED ÖK – PAXAL/ANDERSSÉN	6
NOGGRANNHET I ALLA SKEDEN/M EKLUND	8
AKTUELLT ANSKAFFNINGEN/K TARVONEN	10
RECEPT/GODA RÖROR TILL GRILLAT	11
RESPEKTERAD YRKESMAN/ M DAHLGREN	12
10 FRÅGOR TILL WESTFARM	14
FÖR BÄTTRE LÖNSAMHET/D ENGLUND	16
STÖD TILL PROJECT LIV	17
NETTA RUMMUKAINEN/NAUTASUOMI	18
NÖTGÅRDENSVALL/LEENA JOKINEN	19
NYA MEDLEMMAR 2020	20
A-FODER/ PIG HILL AB	22

Ansvarig utgivare: Andelslaget Österbottens Kött

E-post: osterbottenskott@atria.com

Internet: www.osterbottenskott.fi

Chefredaktör: Tom Åstrand / Österbottens Kött

Ombrytning: Kustmedia Ab Oy

Upplaga: 440 ex.

Tryck: KTMP 2021

ISSN 1798-7539 (Print)
ISSN 2342-5644 (Online)

ÖK

ÖSTERBOTTENS KÖTT
POHJANMAAN LIHA

Postadress
PB 173, 65101 VASA
Besöksadress
Flygfältsvägen 2, VASA
www.osterbottenskott.fi

ÖK PÅ SOCIALA MEDIER

Hemsida: www.osterbottenskott.fi

Facebook: Österbottens Kött

Instagram: osterbottenskott

Tipsa gärna om innehåll på ÖK:s kanaler. Följ, gilla och berätta om det vidare till familj och vänner. Det är viktigt att nå ut med budskapet om betydelsen av inhemskt kött, spårbarhet och bra produktion. Kött från Österbotten borgar för hög kvalitet. Ute på gårdarna arbetar medlemmar och producenter under alla årets dagar för bästa möjliga produktion av inhemskt kött.

RUDSTRÖMS FICK BESÖK

Via instagram tog Carina Rudström från Kronoby kontakt i våras. Deras nötgård skulle få besök av en dagisgrupp i byn, som ville se livs levande kor på sin utfärdsdag. ÖK skickade något smått och barnvänligt åt Carina att dela ut till barnen som en hälsning från ÖK.

Rudströms Gård i Kronoby har mjölkproduktion och slutuppfödning av nötdjur.

Efteråt sände hon ett par bilder på dagisbarnen, som var mellan tre och fem år. De var förtjusta över vad de såg, också fast de fick traska i snön mitt under vårens "takatalvi".

Tusen Tack för bidraget Carina!

Dela gärna bilder med oss på sociala medier och tagga #osterbottenskott

TACK FÖR MATEN

TACK FÖR MATEN – så avslutar skribenten Arne Lindström sin krönika som nyligen publicerades i tidningen LandLantbruk. Kärnan i budskapet är att dagens samhälle fortsättningsvis förlitar sig på, och tar lite för givet, att bonden alltid finns till hands och ger oss det vi är vana att få. Det kan gälla allt från frukostens mjölkglas med smörgåsens ost och skinka till lantbrukets roll som vårdare av våra landskap så att vi kan njuta av den förväntade lantliga idyllen. Samtidigt finns det krafter som vill ersätta det som bonden gör med substitut som syntetiskt kött och insekter eller påföra näringen mera reglementen och paragrafer som styr lantbrukarens liv och företag.

Lindströms tänkvärda ord och eloge till lantbrukarkårens arbete och samhällsbetydelse träffar helt rätt.

UPPSKATTNINGEN AV PRODUCENTENS arbete via värdet på de råvaror som produceras diskuterades även under livsmedelsmarknadsombudsmannen Olli Wikbergs första besök i Österbotten. Wikberg besökte

bland annat en av ÖK:s producentgårdar där producenternas ställning i livsmedelskedjan dryftades och de lönsamhetsutmaningar som de flesta produktionsriktningar står inför.

Situationen är ohållbar om vi vill ha en livskraftig och trygg inhemsk livsmedelsproduktion. Enligt Olli Wikberg är den största utmaningen att förbättra förtroendet mellan handel, förädlingsindustrin och producenterna och det är en fråga som man arbetar med just nu.

I MARS GRUNDADE Atrias ägarandelslag osuuskunta Itikka, Lihakunta och ÖK tillsammans med osuuskunta Maitosuomi och Atria Finland Abp ett nytt försäljningsbolag, Nautasuomi Oy, som inledde sin verksamhet 1.4.2021. Bolaget strävar till att säkerställa en kostnadseffektiv och kvalitetsmässigt konkurrenskraftig produktion av industriellt foder för mjölk-, diko- och nötköttsgårdar. Den nya ägarmodellen skapar goda förutsättningar för tillväxt och synergieffekter även vad gäller Nautasuomi Oy:s rådgivnings- och köttanskaffningsverksamhet. Samarbe-

tet har redan lett till konkreta åtgärder för ÖK:s del i och med att Nautasuomi Oy anställt Netta Rummukainen som ny kundrelationschef för mjölkgårdar i svenska Österbotten. Hon kommer att ansvara för utfodringsrådgivning, foderförsäljning samt köttanskaffning i anslutning till ÖK:s producentgårdar.

På nötsidan har ÖK även anställt Leena Jokinen i anslutning till Nötgårdens Vall-projektet. Leena ansvarar för att projektets information och material finns att tillgå på svenska.

Vi hälsar både Netta och Leena varmt välkomna in i ÖK:s verksamhet.

ÖK STÅR ÄVEN inför en annan personalförändring till hösten i och med att andelslagets mångåriga ekonomichef Åsa Frants meddelat att hon söker nya arbetsutmaningar och kommer att lämna ÖK i mitten av augusti. Åsa har under sina tio år på ÖK aktivt arbetat för att utveckla ÖK:s ekonomiprocesser och rutiner för hur andelslaget tillhandahåller tjänster för sina producenter och medlemmar. Från andelslagets sida vill jag framföra ett stort Tack till Åsa för hennes insatser och önskar henne all framgång i sitt nya arbete.

BÄSTA LÄSARE, VARTEFTER pandemin så småningom släpper sitt grepp och vi alla kan återgå till en mera normal vardag så är min förhoppning att ÖK från och med hösten på nytt kan börja ordna sedvanliga producent- och förvaltningsmöten – en viktig hörnsten i ÖK:s verksamhet.

JAG ÖNSKAR ALLA ÖK:s producenter, personal och samarbetspartners en god fortsättning på sommaren.

Tom Åstrand
Verkställande direktör

FULLMÄKTIGEMÖTE

VÅREN 2021

Österbottens Kött's fullmäktiges ordinarie årsstämma ägde rum i mitten av april 2021, som teamsmöte. Vid mötet deltog även Merja Leino från Atria, som presenterade deras strategi för Ansvarsfull livsmedelsproduktion.

FULLMÄKTIGEORDFÖRANDE JOHAN BACKLUND ledde mötet, VD Tom Åstrand föredrog årsberättelsen/verksamhetsöversikten och ekonomichef Åsa Frants föredrog bokslutet. Förvaltningsrådets utlåtande och revisornas berättelse gick igenom och därefter fastställdes bokslutet för 2020. Fullmäktige beviljade ansvarsfrihet åt förvaltningsrådet, styrelsen och verkställande direktören.

Inbetalt andelskapital 31.12.2019 var 2 724 361,74 euro. Beslöt att ÖK av överskottet delar ut 15 procents andelsränta på andelskapitalet tillbaka till medlemmarna i år.

Kjell-Göran Paxal föredrog branschaktuellt från Atriakoncernen och anskaffnings-

chef Kim Tarvonen presenterade aktuellt från Österbottens Kött.

Förvaltningsrådet

Det tillhör fullmäktiges ordinarie årsstämma att välja medlemmar i förvaltningsrådet. Efter valet har förvaltningsrådet följande sammansättning 2019 – 2022: Johannes Nylund, Kenneth Lindén, Märten Strandvall och Per Sandbacka. 2020 – 2023: Fredrik Backlund, Kenneth Dalkarl, Henrik Holm och Richard Ingves. 2021 – 2024: Johan Snickars, Markus Strömsnäs, Ola Sandberg och Stefan Engman.

Eftersom fullmäktigeledamoten Märten Strandvall valdes in i förvaltningsrådet blir Andreas Helenelund fullmäktigeledamot i hans ställe.

Stadgarna förnyas

Den stadgearbetsgrupp som förvaltningsrådet tillsatte vid sitt möte i februari har jobbat bra och arbetet går framåt. Tom Åstrand presenterade de riktlinjer som arbetsgruppen satt upp och som de i huvudsak arbetar kring: stadgarnas laglighet enligt lagen om andelslag, andelsinsatser i tre slag samt förvaltningens struktur och arbetsfördelning. Även valordningen ska uppdateras och tanken är slutgiltiga förslaget skall presenteras till fullmäktige under hösten 2021. Pellervos jurist Anne Kontkanen har anlåtats för ändamålet och tidtabellen ser ut att hålla. Förhoppningen är att fullmäktige under hösten på ett extra möte ska kunna godkänna stadgarna.

Ansvarsfull produktion

Vid mötet deltog Merja Leino från Atria, som presenterade strategin för Ansvarsfull livsmedelsproduktion. Atria engagerar sig i miljöfrågor och arbetar för att minska negativ miljöpåverkan i hela produktionskedjan. Målsättningen är att vara föregångare vad gäller produktsäkerhet, kvalitet och djuromsorg. Konsumenternas välbefinnande liksom producenters och medarbetares ges utrymme i strategin, som är ett omfattande och mycket intressant dokument som Atria gjort upp för hela koncernen.

Text: Lisbeth Bäck/ Kustmedia

Ola Sandberg öppnade fullmäktiges möte. Här utdrag från hans inledning.

När fullmäktige senast var samlat i mars ifjol stod vi på tröskeln till pandemins början och få av oss anade vad som komma skulle och vilka konsekvenser det skulle få för vår vardag och ännu färre anade att vi ännu tretton månader senare skulle vara tvungna att anpassa oss efter virusets nycker. Men ingen ont som inte för något gott med sig. Vi har snabbt tagit till oss nya sätt att arbeta och mötas och under denna tid har attityderna till den inhemska matproduktionen svängt åt ett bättre håll. Speciellt köttets roll som näringsrik och mättande vardagsmat har igen kommit in i folkets medvetande och konsumtionsgraferna för det röda köttet visar efter många år av minus igen ett plus. Denna positiva trend ska vi alla förädla när livet förhoppningsvis snart går in i normalare rullor.

Trots pandemin har andelslagets kärnverksamhet och djurtrafiken mellan gårdarna och till slakterierna kunnat fortgå utan avbrott tack vare goda rutiner. Vår personal och våra trafikanter är värda ett extra tack för detta! Givetvis ser vi alla fram emot den dagen då producenttillställningar, gårdsbesök och möten kan ordnas normalt igen.

AKTUELLT FRÅN ATRIA

Utdrag från Kjell-Göran Paxals presentation av Atrias marknadsöversikt

- Marknadsutsikterna har förbättrats avsevärt från årsskiftet
- Påskförsäljningen överraskade positivt – dyrare köttprodukter hade bra åtgång
- Försäljningen av malet kött i mars all time high för en månad
- Det röda köttets försäljning vuxit snabbare än kyckling under våren
- Konkurrensen tuff vad gäller pålägsprodukter
- Atria har bra positioner – matlagingssegmentet går bra
- Detaljhandelförsäljningen Q1-2021 totalt + 7 procent, vilket motsvarar 730 000 kg mera volym
- Restaurangmarknaden förutspås vara på samma nivå som i fjol – beror på pandemins utveckling
- Inför sommaren prioriterar Atria att säkra tillgången på kött avsett för den inhemska marknaden – export av nöt måste balanseras så att den inhemska efterfrågan kan tillgodoses
- Försäljningen inför grillsäsongens griskött går starkt, både i volym till den inhemska marknaden + beställningar från Kina, som är mycket mera än motsvarande period 2020
- Inför höstsäsongen – fortsättningsvis bra marknadsläge

ÅRSREDOVISNING

ÖK:s årsredovisning för 2020 finns tillgänglig i elektronisk form.

Vid ÖK:s kontor finns även några pappersexemplar. Den som önskar en sådan version kan kontakta ÖK så kommer det en årsredovisning med posten. Här ingår redovisning över räkenskaperna 2020, verksamhetsberättelse, förteckning över förtroendevalda och bildsvap från fjolåret. På sista sidan finns kontaktuppgifter till personalen.

NY REVISOR

ÖK har ny revisor i år – CGR Hans Jåfs från företaget Waasa Numerica Ab Oy. Jåfs är hemma från Vörå och efterträder Kenneth Storm.

– Det är ett nöje att komma till kunder som har ordning och reda på sina handlingar, sa han vid revideringen tidigare i vår.

En revisors centrala uppgift är att försäkra sig om att ÖK:s bokslut uppfyller lagstadgade krav. God kommunikation mellan kund och revisor är bästa grunden för ett långvarigt och gott samarbete.

FRAMÅT MED ÖK

Kjell-Göran Paxal lämnade över ordförandeskapet inom ÖK:s styrelse till Jan Anderssen vid senaste årsskifte. Kjell-Göran fortsätter som vice ordförande – framåt med ÖK.

KJELL-GÖRAN PAXAL FRÅN Solf och Jan Anderssen från Bennäs har var för sig sin egen ÖK-historia som producenter och förtroendemän. Kjell-Göran har också varit anställd inom ÖK. Han börjar.

– När jag var femton år satt min pappa bland annat i Skattenämnden. När det var bråttom på gården skulle han in och duscha för han skulle på möte. Då tänkte jag att jag inte börjar med sånt. Så lite jag visste om då att det skulle bli tiofalt mera för min del, skrattar Kjell-Göran.

För i något skede insåg han att det var intressant att vara med och påverka, att lära sig om sin bransch, ta med sig kunskap hem till eget företag, att lära känna

nya människor, förstå saker i ett vidare perspektiv.

Jan Anderssen är också uppvuxen i en familj där det fanns samhällsengagemang och hans pappa hade flera förtroendeuppdrag inom branschen.

– Sådant brukar knoppa av sig, säger han.

Båda understryker att förtroendeuppdrag inte ska vara ett självändamål. Innan man tackar ja ska man fundera på om man har tid, vad man kan tillföra och om man är genuint intresserad av uppdraget.

– År 2022 ordnas nytt fullmäktigeval inom ÖK. Vi hoppas på bra valdeltagande. Var med och arbeta för att bibehålla ÖK och Atria som starka aktörer på marknaden.

JORDBRUK OCH DJURHÅLLNING är nedärvt för dem båda och generationsväxling har skett inom familjerna. Kjell-Göran axlade ansvaret för deras svinproduktion i december 1994. Samtidigt var han anställd vid ÖK.

– Jag var praktikant vid ÖK som agrologstuderande 1990. Året därpå fick jag fast anställning, en lottovinst under värsta laman. Först som försäljare åt Foremix och sedan inom ÖK:s primärproduktion. Jag slutade 1997 efter att året innan ha byggt ut anläggningen hemma, drev svinproduktion inom dåvarande Suggringen och levererade cirka tre tusen smågrisar per år. Att både heltidsarbete och driva produktionen hemma blev för mycket.

Att vara förtroendevald ger vidare branshperspektiv och många lärdomar. Man lär sig att kompromissa. Man gör sitt bästa för bolaget. Ordförandebytet inom ÖK betyder att Jan Anderssén, till höger är ordförande och Kjell-Göran Paxal fortsätter som styrelsemedlem och viceordförande.

År 1999 blev han suppleant i ÖK:s styrelse, ett par år senare ordinarie medlem/vice ordförande och mellan 2010 och 2020 var han ordförande. När A-producenter bildades fick Kjell-Göran den styrelseplats han innehåft under nitton år. I A-Foder valdes han in 2010 och i Atrias styrelse 2012.

– Jag är fortsättningsvis ledamot i Atrias styrelse och är nu inne på min fjärde period där.

År 2011 började West-Farm byggas, där Paxal är delägare, och omfattningen på den egna gården är idag drygt 500

slaktsvinsplatser.

– Men – det här skulle inte gå utan en familj som ställer upp. Föräldrar som både hjälpt till med jordbruket och skött barnen, fru och barn som tagit morgonpasset i svinhuset när jag själv tagit morgonflyget på möten till Helsingfors. Allt har sitt pris.

DET HAR TIDIGARE varit så att ÖK:s ordförande innehåft de tunga posterna inom Atriakoncernen. Så var det när Ralf Flen var ordförande, när Runar Lilland tog över och för Kjell-Göran.

– Fördelen är att det blir smidigare att implementera ärenden och info direkt till ÖK:s styrelse. Vi har ansett det viktigt att ÖK:s ordförande är medlem i A-Producenters styrelse eftersom ÖK har egen anskaffning.

– Nackdelen är att det blir mycket för en person.

Kjell-Göran presenterade förslaget om att sprida på posterna för ÖK:s styrelse ifjol och fick gehör.

– Sen är det andra som bestämmer, som ger oss förtroende för uppdraget. Det är viktigt att komma ihåg att vi inte beslutar det själva utan medlemmarna ger oss förtroende för uppdrag liksom fortsatt förtroende. Valbestyrelse kan inte överklagas.

JAN ANDERSSÉN BLEV student 1981, fortsatte till lantbruksutbildning i Västankvarn och efter militären 1983 tog han över jordbruket hemma.

– Jag har varit producent i 38 år, konstaterar han.

– Först med mjölkproduktion, som utvecklades 1997 och 1998 blev slaktdjur huvudinriktning.

Jan var många år ledamot i ÖK:s fullmäktige och 2003 blev han invald i styrelsen. Under tio år var han vice ordförande tills han blev ordförande nu vid senaste årsskifte. Han är nu även styrelsemedlem i A-Producenter och i nya bolaget Nautasuomi.

– Jag är medveten om vad som krävs och erfar redan efter ett halvår att det är lätt att vara vice ordförande i förhållande till ordförande. Det blir många samtal och många beslut att ta ställning till. Det sker mycket arbete inom ÖK som inte syns utåt.

På egen gård har Jan Anderssén miljöstillstånd för 144 nötdjur inom slutuppfödning. Något mindre, 120 djurplatser, är upptagna.

– Jag minskar. Anläggningen för slutuppfödning är i behov av totalrenovering och den investeringen kommer jag inte att förverkliga. Jag kör ner den och fortsätter med kalvstationen några år till.

– Av den här anledningen kunde jag tacka jag till ordförandeskapet. Intresse finns och nu såg jag också en öppning till mera tid för det.

BÅDE KJELL-GÖRAN OCH Jan har lång branschfarenhet och reflekterar över de förändringar som skett.

– Strukturomvandlingen, säger Kjell-Göran. År 1992 avhämtade vi elva smågrisar per avhämtningstillfälle. I dag ligger vi på 250 grisar per avhämtningstillfälle i runda tal. Vid samma tid var antalet aktiva medlemmar cirka 2400 mot cirka 300 idag.

De konstaterar att ÖK många gånger varit föregångare, inte bara för Österbottensiska producenterna utan även nationellt.

– Vi var först ut med suggringarna, som vi fick specialtillstånd att börja med. En bra ögonöppnare och där vi lärde oss stordrift.

– Språket har gett oss möjlighet till influenser från utlandet.

Kjell-Göran minns när han var med Per-Gustav Lind på ett möte i Norra Österbotten och skulle presentera suggringarna i början på 1990-talet.

– Vi fick föga förståelse för förslaget. Jag viskade till PG att det kanske blir så här på nötsidan i framtiden också. Att

nötproducenter lämnar bort kalvar och tar dem tillbaka till mjölkbesättningarna sen. PG ställde sig upp och sa det högt. Många skrattade. Men så blev det och ÖK var också bland de första att börja med kalvstationer.

– Redan på 1980-talet pratade ÖK om tillverkning av flytande protein i Koskenkorva.

VAD ÄR DET som är ÖK:s styrka och mervärde till producenterna?

– Atria är störst på kött i Finland. Att vara en del av dem och få service på svenska är värdefullt i svenska Österbotten, säger Jan. Språkbarriären är större än vi kan tro.

– Ja, svenskheten, fyller Kjell-Göran in. Att det är låga trösklar och att producenterna får service, likvid, räkningar och kan reda ut ett problem på svenska.

I ett andelslag betyder en medlem – en röst. Alla ska behandlas likvärdiga. Så är också fallet inom Atria. Aktiebolagslagen säger att alla aktieägare ska behandlas lika. Vi kan påverka ärenden inom Atria-koncernen.

ÖK som organisation har genom tiderna stått för nytänkande och varit framåtsträvare. Därtill finns det inom producentkåren driftiga företagare som vågar och kan.

– I dag kommer cirka tjugo procent av Atrias totala anskaffning av svinkött för vårt område. ÖK:s arbete med genetik och utfodring har varit lyckat och det ligger mycket dolt arbete bakom det.

– Alla länkar är viktiga, i dag är slaktbilstrafikanterna och chaufförerna som är ÖK:s ansikte mot producenterna. De gör ett bra arbete.

Framtiden?

– Målet är, liksom förr, att arbeta för medlemmarnas bästa. Bibehålla volymer, bidra till att utveckla näringen, anpassa kostymen, svensk service, satsa på biosäkerhet, följa prisutvecklingen, utveckla dikoverksamhet, uppmuntra till samarbetsprojekt och sprida på riskerna, säger de.

– Våga fatta beslut. Det finns tre sorters beslut, säger Jan. Bra beslut, ”roko” beslut och de beslut som inte fattas. Det sistnämnda är sämst.

– Vi arbetar för det vi tror på och tänker på bolagets och producenternas bästa.

Hälsning till konsumenterna?

– Ät inhemskt kött. I Finland produceras världens bästa kött. Prioritera kvaliteten.

**Text och foto:
Lisbeth Bäck/Kustmedia**

NOGGRANNHET GÄLLER I ALLA SKEDEN

Atria premierar årligen producenter för goda resultat och i år höll sig två av Österbottens Kött's medlemmar i framkant vid premieringen under Köttakademin. En av dem var Eklunds Gård i Vörå, med nötproduktion, som fick utmärkelsen Framgångsrik uppfödare.

– **DET ÄR** både och, börjar Johan Eklund i Kimo. Dels är den rådande bristen på kalvar mycket bekymmersam för min inriktning och begränsar investeringar och möjlighet till vettig lönsamhet, dels vill jag bygga upp något för nästa generation och är motiverad att ställa höga krav både på produktionen och min egen insats.

Inom synhåll finns både nya produktionsutrymmen och äldre byggnader som anpassats för djurhållningen. På gården finns också familjens egnahemshus. Fru Alexandra har annat förvärvsarbete och barnen Tilde och Hugo är nio respektive sju år.

Inriktningen på gården är nötproduktion: en kalvstation, som togs i bruk 2017, med hundra djurplatser och slutuppfödning med hundra djurplatser. Generationsväxling ägde rum år 2009 och 2017 övergick gården helt i Johans ägo.

– Mitt mål är att ha egen uppfödning från att kalvarna är små och kunna få ut en skäligen lön med rimlig arbetsinsats.

Städat och i ordning

Det är städat och i ordning. Johan vet att noggrant arbete i varje skede återspeglas i resultaten.

– Det är viktigt för mig att produktions-

kedjan är i skick, börjades med kvalitativt ensilagefoder på åkern, analyser och utfodringsplanering.

Här finns en relativt ny kalvstation och en ny maskinhall. Resterande produktionsutrymmen är av äldre modell. De har anpassats an efter men den dagliga skötseln är tungrodd och Eklund hoppas kunna förverkliga bygginvesteringar som ska underlätta arbetet och öka djurens välmående ännu mera.

– Mitt mål är att hålla mig i framkant vad gäller resultaten. Det är djuren som ska betala verksamheten här. Jag brukar säga att kalven som jag säljer vidare ska

– Vid bra produktion sparar man inte på djurens välmående, resonerar Johan Eklund, här tillsammans med barnen Tilde och Hugo.

MOTIVERING

Eklunds Gård är ett gott exempel på att utomordentliga produktionsresultat kan uppnås även i äldre produktionsbyggnader.

Det viktigaste på Eklunds Gård är att produktionskedjan är i skick. Det börjar med produktion av kvalitativt ensilagefoder på åkern, analyser och utfodringsplanering. Husbonden själv tillbringar mycket tid i ladugården, eftersom det finns flera byggnader och system. Tiden med djur ger också en god uppfattning om hur de mår.

– Vid bra produktion sparar man inte på djurens välmående. Det innebär också stora krav. Arbetet ska utföras så att djuren kan levereras vidare med gott samvete. Kalven som jag säljer vidare ska vara bra, eftersom den då blir någon annan producenters levebröd, säger Johan Eklund.

Att fortgående utveckla farmen, och sig själv, är viktigt för Eklund.

– Jag uppskattar de utbildningar som Atria ordnar för oss producenter. Utvecklingsprojektet NurmiNauta är verkligen bra. Träffar och studiebesök ger nyttig information hur man kan förbättra gårdens verksamhet.

Eklund är stolt och nöjd över att han har varit framgångsrik och uppnått goda produktionsresultat även om gårdens alla produktionslokaler inte är toppmoderna. I framtiden finns också planer för att underlätta den dagliga skötseln och öka djurens välmående ännu mera.

– Den rådande bristen på kalvar bekymrar och begränsar investeringstakten men med bra produktion ser jag mig också arbeta med detta i framtiden.

vara bra, eftersom den då blir någon annan producenters levebröd, säger han.

Före Johans tid var mjölkproduktion huvudsaklig inriktning på gården och under hans tid har det också funnits dikoproduktion.

– Bortsett från perioder med praktikanter och avbytare arbetar jag för det mesta ensam och arbetsbördan är tuff. Det finns perioder då jag känner mig väldigt sliten.

Han berättar att han tidigare vid ett par tillfällen också sökt utomstående hjälp och pratat om det.

– Det rekommenderar jag. Många av oss producenter är ensamma med tankar och oro. Jag hade nytta av samtalen med Susann Rabb och LPA:s projekt "Ta hand om bonden".

Han fortsätter.

– Jag tycker mig vara bra på att planera mina arbetsdagar och arbetsveckor. Det som tynger är osäkerheten om framtiden och att planera för de utmaningar branschen, och den inriktning jag har, står inför.

Samtalet kretsar kring smått och stort. Drivkraften att fortsätta bruka jorden och ha djur. Fruen och övriga familjemedlemmar som ställer upp och hjälper till och "bysspojken" som är med och kapar av arbetstopparna under vallsåsongen.

Träffar och studiebesök gör gott

Vi pratar om stödet från andra producenter och matnyttig information från ÖK.

– Om möjligt deltar jag i de utbildningar som ÖK och Atria ordnar. Träffar och studiebesök, till exempel NötgårdensVall ger bra insikter i hur man kan förbättra gårdens verksamhet. Jag är med i ÖSP:s projekt Ekonomilaboratoriet och det tycker jag är intressant.

– Här är diplomet, visar han. Det ska upp på väggen vid tillfälle.

Gratulerar till utmärkelsen Johan!

Text och foto:
Lisbeth Bäck/Kustmedia

AKTUELLT ANSKAFFNING

År 2021 ser ut att bli förändringarnas år. Både nationellt och internt har vi haft en hel del händelser som påverkar Österbottens Kött – i smått och i stort. Förändringar behöver absolut inte ses som negativa händelser – ofta kommer det positiva effekter på köpet. Det gäller att ta vara på det positiva.

EN AV ÅRETS märkbara nationella händelser inom primärproduktionen är grundandet av Nautasuomi. Nautasuomi kan ses som de starka finländska andelslagens motkraft till den ständigt pågående utförsäljningen av inhemsk primär- och livsmedelsproduktion. Nautasuomis ägare är inte till salu utan ägs och förvaltas av finländska producenter – så har det varit i över 100 år och den orubbliga målsättningen är att så skall det också förbli de kommande 100 åren. Nautasuomi presenteras kort i egen artikel, men kort kan nämnas här att ÖK:s kundrelationschef för mjölkgårdar framöver är formellt anställd av Nautasuomi och betjänar ÖK:s producenter i svenska Österbotten med ett brett utbud av olika utvecklings och rådgivningstjänster. Vi välkomnar Netta Rummukainen som ny kundrelationschef för mjölkgårdar till svenska Österbotten.

NÖTANSKAFFNINGEN HAR UNDER året utvecklats helt enligt tidigare uppgjorda prognoser. Kalvbristen är svår i hela landet och konkurrensen om mjölk- och dikogårdar fortsätter att driva upp slaktko- och kalvpriset. Lönsamheten i slutuppfödningen har påverkats negativt och samtidigt medför de sjunkande nötköttsvolymer en utmaning att på nationell nivå anpassa kostymen till den krympande marknaden.

Krympande nötproduktion berör allt från foderproduktion till slaktning och alla moment som finns där emellan, inte minst transport av olika slag.

SVINANSKAFFNINGEN KAN BESKRIVAS som motsats till nötsidan. Där har produktionsökningen på moderdjuren medfört en produktionsökning inom hela kedjan vilken skapat utmaning för industrin att klara av slaktningen inom utsatta ramar. Därför genomfördes i början av året ett produktionsanpassningsprogram till suggårdar för att minska på produktionen. Målsättningen uppnåddes och den akuta utmaningen är för tillfället åtgärdad. Dock är det lika viktigt att produktionen inte ökar framöver, det styrs främst med antal suggor i produktionen. En åtgärd i detta arbete är att uppdatera ÖK:s produktionsavtal så att de motsvarar hela kedjans linje. Där har ett märkbart arbete under början av året varit att uppdatera svinavtalen helt med tillhörande bilagor och anvisningar. I skrivande stund har alla gårdar med suggor fått sina avtal sig tillsända. Slaktsvinsgårdar kommer vi till i ett senare skede.

INOM NÖTKEDJAN GÅR vi mot en alltmer helhetsoptimerat tänkande från tidigare punktoptimering. Det kommer troligen att innebära en primärproduktion som

”

Nautasuomis ägare är inte till salu utan ägs och förvaltas av den finländska producenten – så har det varit i över 100 år.

blir alltmer avtalsbaserad och det krävs bättre styrning av hela kedjan för att motsvara de olika försäljningskanalernas krav och förväntningar på köttprodukter. Det här är en stor principiell förändring från tiden då andelslagen blev grundade för 100 år sedan – då för att sköta om försäljningen av den slakt som producerades. Producenten bestämde vad som producerades och hur. Som vi vet har makten i kedjan förflyttats stegvist från producenten -> industrin -> affärskedjan. Nu sker nästa steg i denna utveckling och vi går in/har gått in i konsumentens tidevarv. Det betyder att konsumenten allt oftare sätter krav på hur produktionen sker och vad produkten innehåller samt vilka miljöaspekter är beaktade. För att kunna svara på detta krav kommer att krävas en allt mer skräddarsydd produktion till olika kanaler. Skräddarsydd produktion kan belasta kedjan med olika kostnader och därför krävs samtidigt mer flexibilitet i hela kedjan så att produktion och efterfrågan är i balans. Därmed kan man förutspå att till exempel uppdatering av produktionsavtal kommer att bli en regelbunden rutin framöver.

ÖK:S SVINKEDJA HAR flera stora förändringar inom sina nätverk detta år. Smågrisproduktion till allmän förmedling kommer att minska i den takt som nätverken byggs upp. Vi har haft bra smågrisbalans under början av året. Ser vi framåt kommer vi att få ett underskott mot slutet av året och nästa år. Hur uppkörning av den produktionen lyckas, som begränsas av saneringar, har stor inverkan på balansen också framöver.

ÖSTERBOTTENS KÖTT HAR tillsammans med Nautasuomi gjort en projektansökan: "Produktiva diko". Projektet riktar sig till befintliga dikoproducenter samt till gårdar som planerar uppstart av dikoproduktion. Vi kan med glädje meddela att projektet har fått grönt ljus och kommer därmed att förverkligas på fem av NTM-centralers, områden varav Österbottens NTM-central. ÖK:s medverkan innebär att projektet förverkligas också på svenska. Som projektnamnet säger är innehållet produktionsinriktat men vi får återkomma till detaljer senare.

NÖTGÅRDENSVALL PROJEKTET ÄR på slutrakan och där har vi tillfällig personalförstärkning i form av Leena Jokinen som sköter om det svenska skriftliga material som skall produceras inom ramen av det projektet.

Jag önskar er alla en riktigt god sommar och med hopp om mer normal höst var vi kan börja träffas i olika sammanhang.

Kim Tarvonen
Anskaffningschef, Österbottens Kött

RECEPT

TRE GODA RÖROR TILL GRILLKÖTTET

KRÄMIG PAPRIKARÖRA

Du behöver:

100 g valnötter
500 g grillade paprikor på burk. Du kan också eller grilla dem själv, ta bort kärnhuset före grillning och dra av skalen från paprikorna när de svalnat.
3 dl finriven parmesan
4 msk olivolja
2 msk citronsaft
1 vitlöksklyfta, finriven
0.5 tsk cayennepeppar
Salt

Rosta valnötterna på en plåt tills de fått fin färg, cirka 5 min. Mixa paprikan med nötterna. Rör ner parmesan och olja. Smaka av med citronsaft, vitlök, cayennepeppar och salt. Tips! Vill du ha en mildare smak kan du röra ner färskost i blandningen.

SNABB – BEARNAISE

Ingredienser:

2 dl majonnäs
2 tsk flytande honung
1 msk hackad dragon
0,5 msk vitvinsvinäger
1 msk Colemans senapspulver

Blanda alla ingredienser utom senapspulvret som du silar över till sist och blandar ner i röran för att undvika klumpar. Om du vill kan du hacka lite persilja och strö över såsen före servering.

FRÄSCH LIMERÖRA

Ingredienser:

2 st lime
2 dl crème fraiche
2 msk flytande honung
2 msk finhackad citronmeliss
Svartpeppar

Riv skalen av två limefrukter och pressa saften från den ena. Rör ner i crème fraiche tillsammans med citronmelissen och honungen. Smaka av med svartpeppar.

RESPEKTERAD YRKESMAN OCH MEDARBETARE

Mikael Dahlgren beslöt sig när han skulle fylla sjuttio – nu pensionerar han sig. I drygt fyrtio år har han arbetat med djurtransporter och med ÖK som uppdragsgivare. Det finns inget dåligt han har att säga om det.

– Allt har varit bra. Jag kunde inte ha haft ett bättre arbete, befäste han när han avtackades vid ÖK nu i vår.

DET ÄR INGEN överdrift att säga att Mikael Dahlgren i Malax kan konsten att läsa av djur och få dem att röra sig i den riktning han önskar. Djurtransport är ett omväxlande arbete och att handskas med stora levande djur kräver stor yrkesskicklighet då en del situationer kan vara nog så riskfyllda.

– Man ska vara lugn. Och ha en pålitlig arbetskamrat med sig bland djuren.

– Man kan inte bli arg på djur. De gör ändå som de vill. Men man kan "lirka" dem att göra som man själv vill. Sen ser man nog i deras ögon när man ska sluta "lirka", tillägger han.

Dahlgren & Silfver

Mikaels ÖK-resa tar oss tillbaka till år 1980 då ÖK utannonserade möjligheten att börja sköta nödslakten inom området. Mikael Dahlgren och Peter Silfver sökte och fick uppdraget. De skaffade fordon för djurtransport och deras allra första uppdrag minns han väl.

– Det var dagen före midsommarafton 1980 och vi hämtade en skadad häst från Travbanan i Vasa.

Under de kommande tjugo åren blev det här deras heltidsarbete inom företaget Dahlgren&Silfver och sällan kunde de förutspå när arbetsdagen skulle börja eller sluta och vilka slags uppdrag de skulle möta under arbetets gång.

– Under åttio- och halva nittioalet transporterades djuren till slakterierna i främst Vasa eller Kristinestad. Vårt område var mellan Oravais och Sideby så det var inte så ofta vi var upp till Bennäs. Men det hände sig.

Började med förmedlingsdjur

När nödslakten överflyttades till Atria i Nurmo och andra tog över uppgiften började Dahlgren&Silfver köra "kalvbilen" och förmedlingsdjur inom nötsegmentet på ÖK:s område. En tid det fanns också uppdrag inom Atria i övriga Finland och på Åland.

Då Peter Silfver, något år äldre än Mikael, pensionerade sig fortsatte Mikael ungefär fem år i egen regi och fick då sällskap av sin yngre bror Kaj-Ingmar. När Mikael själv hade möjlighet att gå i pension för sju år sedan sålde han bilen till NassTrans och Kaj-Ingmar fick ny arbetsgivare i dem. Mikael igen avyttrade företaget – men fortsatte som timanställd åt Enqvist Transport.

– Jag kunde inte alls tänka mig att sluta arbeta då, ler han. Och före det hade jag också hoppat in som medhjälpare vid nötransporter åt Enqvists, från ÖK:s område och numera till slakteriet i Kauhajoki.

Ingen skillnad på klockslag

För det har nämligen varit så med Mikael. Han har ställt upp och han har inte haft

någon skillnad på vad klockan varit när han fått ett uppdrag.

– Det är nog en av de främsta egenskaperna som behövs i det här arbetet. Att inte ha skillnad på tider utan vara beredd på att dra på sig halaren när uppdragen kommer, säger han.

– Man behöver också ha intresse för djur, vara villig att hantera djur och ha en arbetskompanjon man kan lita på. Vara försiktig och vara mångsidig.

Han berättar att de, när det gällde nödslakt, också avlivade djur och även slaktade dem under veckosluten då slakteriets personal var lediga.

– Nej, jag har inte varit rädd. Fast det borde jag nog ha varit emellanåt. Men jag har varit medveten om att allt kan gå fel på en bråkdel av en sekund.

Han har dessbättre klarat sig från skador, bortsett från att han en gång vred sönder knäskålen i en box och har blivit stängad någon gång.

– Man ska ha tur också, säger han. Älgar springer undan med nötdjur kommer rakt på.

Mycket har förändrats

Han är född och uppvuxen i en jordbrukarfamilj och drev själv svinfarm på 1970-talet. Han var också anställd på dåvarande Malax Handelslag ett antal år.

Då han inför sjuttio årsdagen beslöt sig

för att sluta och gjorde sin sista arbetsdag och sista lastning vid en nötproducent i Närpes tyckte producenten att dagens pensionärer är så unga nu för tiden.

– Om du skulle veta hur gammal jag är, svarade jag honom.

Han känner området och han känner producenterna. Bra folk att ha att göras med.

Över tid har produktionsanläggningarna utvecklats liksom fordonen, lastningsutrymmen och lossningsmöjligheter vid slakterierna.

Han kommer på att Kjell Alm i Vörå var föregångare med att bygga en "fösare" av en gammal antenn, som han fäste vid traktorlastaren.

– Ett bra system. I nya anläggningar finns bra med grindar och lastnings- och lossningsplatser som gynnar säkerheten för både människor och djur.

– Förr pratade vi om tjurvikter om 160 kilogram. Nu pratar vi 500 kilogram. Förr var gårdarnas antal flera tusen. Nu är det några hundra. Så visst har det ändrats.

Mycket fiske och skogsarbete

Mikael är gift med Inger, de har två vuxna pojkar med familjer och barnbarnen är fyra. Till skärstugan i Sundom, med bilväg, bär det året om. Förr var det mycket jakt och jakthundar. Nu är det mera fiske och skogsarbete. Han är bland de första som har sättpotatisen i jorden om våarna, han

kör helst Volvo och ser till att bilen är ren och i ordning.

– I många år har jag kört djurbilen "till mötes" beroende på var arbetsdagen har börjat och slutat. Så det har blivit runt fyrtyrtusen kilometer på mätaren vissa år.

Mikael har i alla tider haft ÖK som uppdragsgivare, bortsett från åren då alla delägarbolag inom Atria samarbetade kring nödslakten.

Producenterna – bra folk

Han berömmar producentkåren igen. Trevligt folk.

– Jag har alltid tyckt att det varit viktigt att hålla tidtabellerna. Ett sätt att visa respekt mot gårdsfolket.

"Slaktbilen goddag" har Mikael sagt då han kontaktat följande producent i ordningen och meddelat ankomsttid.

Han blir eftertänksam. Tycker och tror att det blir konstigt att sluta arbeta. Konstigt för en person som ständigt är i rörelse. Han gläder sig åt att det blir sommar och annars mycket att ägna sig åt.

Konstigt blev det också när Peter Silfver gick bort för några år sedan, i cancer och för ung.

– Jag saknar honom. Vi var ett radarpar i arbetet i trettio års tid.

Tack från ÖK och Enqvists

Mikael avtackades vid en speciell kaffe-

stund vid ÖK:s kontor, då restriktionerna lättat så att stora delar av personalen kunde vara med. Tom Åstrand avtackade å andelsagets vägnar med blommor, gåva, kaffe och tårta. Andreas Enqvist tackade för sin del för ett mycket gott samarbete där allt fungerat bra.

– Det är roligt att ha folk runt sig som samarbetet fungerar bra med, uttryckte han sig.

VD Tom Åstrand beskrev Mikael som en välaktad och respekterad medarbetare och yrkesman.

– Efter att ÖK slutade med ombudsverksamheten har chaufförerna och deras medhjälpare kommit att bli en värdefull länk mot producenterna. Du är en av dem och har månat om djuren, producenterna och om ÖK, sa Åstrand.

– ÖK har förmånen att ha chaufförer som varit med länge och det är tryggt när producenterna också vet att chaufförerna känner till gårdens rutiner.

Kring bordet återgavs minnen och anekdoter. Tårtan var god och det var riktigt trevligt. Mikael lovade att hälsa på ibland. Och vem vet, kanske han hoppar in någon gång som medhjälpare om det krisar. Han vet ju vad som ska göras.

Stort Tack Mikael för välutfört arbete under fyra decennier!

Text och foto:
Lisbeth Bäck/Kustmedia

INHEMSKA PROTEINKÄLLOR I TIDEN

Atria premierar årligen producenter för goda resultat och i år höll sig två av Österbottens Kött's medlemmar i framkant vid premieren.

En av dem var Ab WestFarm Oy som fick utmärkelsen: Framgångsrik smågrisproducent.

Verksamheten vid WestFarm i Malax inleddes 2012. Delägare är Kjell-Göran Paxal, Tomas Långgård, Anders Lillandt och Henrik Holm. WestFarm driver smågrisproduktion med en besättning om 470 suggor, egen djurrekrytering och dryga 16 000 sålda smågrisar per år. Antalet anställda är fyra. De är först ut med sojafri utfodring i hela svinkedjan – i Finland och sannolikt i hela världen. Som proteinkälla i utfodringen används inhemsk OVR – flytande kornprotein, ärter och bondböna.

10 FRÅGOR TILL WESTFARM

Varför satsade ni på sojafri utfodring och hur går det?

– Vi fick förfrågan A-Foder. Helt sojafri svinkedja lät intressant. Inhemska proteinkällor ligger i tiden och gynnar minskat koldioxidutsläpp, inhemsk produktion och biosäkerhet.

– Vi fortsätter nu med sojafri utfodring efter försökstiden. Det går förhållandevis bra. Ett nytt koncept innebär förvisso inkörsperiod och optimering av foderrecepten, så det finns utmaningar men vi har nått en positiv nivå med resultatkurvor

som visar snett uppåt. Vi odlar själva proteinkällorna ärter och bondböna.

På vilket sätt motiverar ni personalen till att göra ett gott arbete?

– Aktiv kommunikation och förtroende. Projektet med sojafri utfodring har medfört mera arbete för våra anställda. De har tagit till sig uppgiften och utmärkelsen är inspirerande för dem. Det är ju de som gjort en stor del av jobbet som vi fick utmärkelsen för.

– Vi håller regelbundet personalmöten,

vi uppskattar och värdesätter deras arbete. När samhället normaliseras igen efter coronapandemin kommer vi på något sätt fira utmärkelsen tillsammans med personalen.

Hur håller ni den egna motivationen uppe år efter år?

– Vi är företagare. Drivna att jobba framåt mot uppställda målsättningar. Vi antar nya utmaningar och har nästan varje år deltagit i något projekt, någon undersökning eller dylikt som för branscharbetet framåt.

Från vänster Kjell-Göran Paxal, Henrik Holm, Tomas Långgård och Anders Lillandt.

– Förstås är det så att motivationen inte är på topp hela tiden. Vi arbetar inom en tuff bransch och åläggs mera byråkrati och nya uppgifter/krav som vi producenter inte får ut något mervärde av.

– Inom WestFarm är vi flera som delar på både bekymmer och framgångar.

Hur gör ni när ni tycker helt olika i en fråga som berör WestFarm?

– Det har knappt hänt sedan starten 2012. Vi är fyra personligheter med åsikter men som också har respekt för varandras åsikter. Vi har alla erfarenhet av att vara förtroendevalda och är vana att kompromissa.

– Att samarbeta sinsemellan är vårt minsta problem. Vi har aldrig varit osams och diskuterar oss alltid fram till en gemensam linje.

Vad är viktigaste att tänka på när man verkar i samägda företag?

– Att personkemin fungerar mellan dem som bildar bolag, att ett aktionärsavtal är uppgjort före start och att var och en har sina ansvarsområden.

– Förtroende för varandra i ägarkåren är en styrka då skuldbördan i regel är hög.

Vilken betydelse har ÖK och Atria i er framgång?

– Trygghet. Viktiga aktörer när det gäller samarbete, utveckling och avsättning för det vi producerar.

Hur håller ni kostnader nere för att öka lönsamheten i verksamheten?

– Vi står själva långt för underhåll och service vid anläggningen. Sköter själva ekonomifunktioner och rekrytering av personal.

– Hög produktivitet. Att dela kostnader

MOTIVERING

En fördomsfri gård i ständig utveckling vars produktionsresultat år från år varit på en mycket hög nivå. I dag även en föregångare inom sojafri produktion.

WestFarm Ab:s delägare har en stark vilja att vara i främsta ledet när det gäller att utveckla och testa nya produktionsmetoder. Bakom fördomsfria försök och fina produktionsresultat finns en klar arbets- och ansvarsfördelning mellan delägarna, därtill personal som tar väl hand om djuren. Grundtanken är att göra saker så enkelt och rätt som möjligt – keep it simple.

– Att vi lyckats baserar sig på god planering, uppföljning och kunnig personal som alltid vet vem de ska vända sig till, berättar delägaren Kjell-Göran Paxal.

Svingården tänker fortsätta med sojafri utfordring och anser att det alltid finns sådant man kan utveckla inom produktionen.

– Sojafriheten innebar vissa svårigheter i början, men nu går det bra. Vårt nära samarbete med A-Foder har fungerat väl. Vi fortsätter på samma linje.

Gårdens viktigaste framgångsfaktorer: minskad dödlighet och goda produktionsresultat, baserar sig på god genetik, management och utfodringsplanering. Svingården värdesätter sina samarbetspartners.

– Vi skulle inte ha lyckats ensamma, utan hjälp av våra samarbetspartners.

na på fler antal djur sänker produktionskostnaden per djur.

– Vi går noga igenom vad vi själva kan påverka – eftersom det finns många kostnader som vi inte kan påverka.

– God skötsel. Rutiner. Systematisering inom produktionen. Allt räknas.

Vilka är WestFarms främsta åtgärder gällande biosäkerhet?

– Intern djurrekrytering. Vi har inte köpt in levande djur sedan starten 2012, enbart spermadoser.

– Inhemsk råvaror. Inte så att råvaran per automatik skulle vara bättre – men vi vet vad vi har. Inga överraskningar där.

– Klara förhållningsregler för personalen.

– Renlighet både på insidan och utsidan

av anläggningen. Vi följer alla direktiv som kommer gällande biosäkerhet.

På vilket sätt uppdaterar ni er om nyheter och förbättringar inom branschen?

– Via våra samarbetspartners, grupperingar vi tillhör, foderleverantörer, omvärlden, media, konsulter med flera.

Hur ser verksamheten ut på WestFarm om 10 år?

– Tills dess behöver anläggningen grundrenoveras. Målet är att verksamheten ska fortgå.

Grattis till utmärkelsen!

Text: Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab
Foto: Lisbeth Bäck och WestFarm

FÖR BÄTTRE LÖNSAMHET

Ekonomilaboratoriet är ett projekt som kort sagt ska öka konkurrenskraft och lönsamhet hos de österbottniska lantbruksföretagen. Vid producentcaféer utbyter man erfarenheter och lär sig mera om budgetering, nytänkande och ekonomiska nyckeltal. Kom med!

DANIEL ENGLUND ÄR projektledare för ÖSP:s projekt Ekonomilaboratoriet och målgruppen är alla ÖSP:s medlemmar, odlare och djurproducenter.

– Kärnan är smågruppsverksamhet vi kallar producentcaféer. Mellan fem och tio personer ingår i en sådan grupp och där finns utrymme dels för att behandla olika teman som ska bidra till bättre lönsamhet, dels tillfällen att byta erfarenheter och lära av varandra. Fråga hur andra löser problem och dela med sig av egna tankar.

Vid träffarna följs temarubriker men diskussionen anpassas till producenternas önskemål.

– I gruppen pratar vi om lantbruksföretagens vision, strategi, kassaflödesanalys och budgetering. Hur får vi mera lönsamhet i vår verksamhet?

– Jag presenterar grundläggande verktyg och redskap som ska öka konkurrenskraften. Hur ska vi underlätta planering och uppföljning av gårdens ekonomi.

Gratis att delta

Den som önskar en gårdsspecifik konsultering får det mot en avgift. I övrigt är det helt kostnadsfritt för medlemmar i ÖSP att delta i projektet.

– Tanken är att grupperna ska träffas minst en gång per kvartal och i detta nu finns närmare tio verksamma grupper. Träffar har skett via Teams hittills men nu är tanken att öppna upp för riktiga möten.

Det finns chans att bilda fler grupper så den som är intresserad kan kontakta Daniel vid Österbottens Svenska Producentförbund.

– På hemsidan finns även ett formulär man kan fylla i.

Projektet pågår detta år till slut men ansökan om förlängning av projekttiden blir aktuell då pandemin har begränsat verksamheten under projekttiden.

Englund berättar också att han jobbar med en poddcast som är knuten till projektet. Den lanseras till hösten.

– Det blir ett antal intervjuer med per-

ÖSP Ekonomilaboratoriet

- Ett ekonomiskt och strategiskt kunskapsprojekt för att stärka lantbruksföretagens framtida utvecklingsförutsättningar i svenska Österbotten.
- Projektet finansieras till 80 % med offentliga medel via programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland och EU:s landsbygdsfond.
- Projektledare Daniel Englund, telefon 044 256 2743 eller e-post: daniel.englund@slc.fi

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

soner som har koppling till branschen, det kan vara landsbygdsföretagare, banktjänstemän etcetera. Det blir riktigt intressant och lärorikt!

Därtill finns ett mentorsprogram där tanken är att en mera erfaren företagare ska kunna sprida sin kunskap till lantbruksföretagare med mindre erfarenhet.

För den som vill utveckla

Daniel Englund är själv uppvuxen i en jordbrukarfamilj i Jakobstad. Han är agronom till utbildningen och har tidigare arbetat vid ProAgria med Lukes lönsamhetsbokföring. Han tycker att han själv lär sig mycket av dem som deltar i producentcaféerna.

– Alla är välkomna att delta, oavsett företagets omfattning och storlek. Huvudsaken är att man vill utvecklas i sitt lantbruksföretagande.

Ett mål för Ekonomilaboratoriet är att producenterna fortsätter att ha kontakt efter projektidens slut.

– Att hålla kontakt och nätverka med likasinnade är värdefullt för lantbruksföretagare.

Text och foto:
Lisbeth Bäck/Kustmedia

ÖK GAV STÖD TILL PROJECT LIV RF

ÖK OMVANDLADE OCKSÅ en del av medel för julmarknadsföringen 2020 till stöd åt Project liv rf, som på olika sätt gläder långtidssjuka barn och deras föräldrar.

ÖK vill stöda deras verksamhet i Österbotten och den här gången gjordes en inbetalning om 1500 euro. Susanna Back, som tog emot bidraget av VD Tom Åstrand tidigare i år, är ödmjukt tacksam å Project livs vägnar.

Hon skickade också ett fint foto på när familjen Ekfors, med hjälp av Project liv, fick en drömdag vid Högholmens Zoo hösten 2020.

Under pandemin har Project liv, liksom andra, anpassat verksamheten efter rådande restriktioner.

Fysiska möten och besök i hemmen har varit begränsade. Men på olika sätt har man ändå kunnat vara där för barnen och deras familjer. En insats var stödsamtal, att i frånvaro av fysiska kontakter aktivt ringa runt och höra hur familjerna mår i sin vardag.

Ett annat exempel är att man samlade tips och förslag till vad man själva kan göra hemma eller på sjukhus. Dessa finns nu samlade på egen plattform på Project liv:s hemsida: www.projectliv.fi under rubriken Collecting Smiles.

I denna virtuella tipsbank finns tips på sysselsättning samlade under rubriker som lek, pyssel, mat, motion eller överraskningar.

Drömdagarna har också kunnat förverkligas men på nära håll i stället för resor längre bort.

Föreningen Project liv rf utför ett viktigt arbete på många olika plan. De jobbar konkret för bättre, och mera färg i, sjukhusmiljöer, med att skapa glädje i tillvaron för att påskynda tillfriskningsprocessen, är ett stöd i svåra stunder och med att jobba för de svenskspråkigas rättigheter att få vård och stöd på sitt eget modersmål.

Österbottens Kött visar på detta sätt att man värdesätter deras arbete.

Text och foto:
Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

Susanna Back och Tom Åstrand.

Familjen Ekfors fick drömdag vid Högholmens Zoo.

NETTA BETJÄNAR NÖTGÅRDAR

Netta Rummukainen, ny kundrelationschef i svenska Österbotten, ska ansvara för mjölgårdansskaffning och fodersförsäljning på ÖK:s område i samarbete med ÖK:s personal.

UNDER SOMMAREN 2021 är nyblivna kundrelationschefen Netta Rummukainen anställd på deltid och under inskolningen har hon bland annat varit med chaufförerna ut till en del gårdar med nötköttproduktion inom ÖK:s område. Hon är anställd av Oy Nautasuomi Ab.

Från och med augusti arbetar Netta heltid och då påbörjas regelbundna gårdsbesök.

– Jag ser fram emot att få kontakt med producenterna och vara med och utveckla deras produktion på gårdarna.

Ligaspel i boboll

Netta är hemma från Liperi och från en gård med mjölkproduktion, så verksamheten är bekant för henne.

– Under studietiden träffade jag min sambo från Oravais och nu bor jag i Österbotten. Jag är på slutrakan av mina studier till agronom vid Helsingfors universitet.

– Jag fick höra om det här arbetet via en bekant inom Atriakoncernen och blev intresserad.

På fritiden spelar Netta boboll och har spelat i ligan de senaste fem åren. Ännu delar av den här sommaren är hon

i Hyvinge där hon tränar och tävlar.

– I fjol blev resultatet en femteplats i nationella ligaspelet.

Nya Nautasuomi

Österbottens Kött är delägare i Nautasuomi, ett nytt bolag för försäljning av nötfoder, tillsammans med Atria, Itikka, Lihakunta och Osuuskunta Maitosuomi.

Det är positivt att ÖK får närmare samarbete med Maitosuomi, då merparten av mjölkproducenterna i svenska Österbotten är medlemmar i Maitosuomi.

ÖK:s anskaffning och kalvförmedling fortsätter som tidigare.

Nautasuomi, som inledde sin verksamhet 1 april 2021, ska utveckla nötfoder för mjölk- och nötgårdar samt bygga upp en gemensam försäljningsorganisation. Genom att tillsammans utveckla både mjölk- och nötköttproduktionen höjs konkurrenskraften på marknaden.

Nautasuomi är ett dotterbolag till Atria Suomi Oy och verkställande direktör är A-Foders och A-Producenters Reijo Flink, som är bekant för ÖK:s medlemmar från tidigare. Atria äger 51 procent av det nya bolaget.

Text: Lisbeth Bäck/Kustmedia Foton: Privata

MATERIAL FRÅN NÖTGÅRDENSVALL ÖVERSÄTTS TILL SVENSKA

Leena Jokinen har anlåtats för översättning av material till svenska inom projektet NötgårdensVall. Det kommer senare att publiceras på ÖK:s kanaler och blir tillgängligt för alla producenter. ÖK meddelar när det publiceras.

LEENA JOKINEN FRÅN Karleby är agrolog och har bland annat arbetat som utbildare i ämnen inom naturbruk, med hästar som specialinriktning. Hon har också jobbat en del med översättningar och kommunikation. Det var en lyckad kombination när ÖK behövde tillfällig förstärkning för översättning av material inom ramen för NötgårdensVall.

Bra material

Under projektets gång har det producerats information i form av bland annat intervjuer, föreläsningar, referat från webinarier eller modeller för produktionskalkylering. Materialet är i producerat på finska men ska nu bli tillgängligt på svenska.

– Det blir en väldigt intressant materialbank, säger Leena om det hon börjat arbeta med.

– Viktig och bra information om vallodling och betesdrift.

Hon återger två jordbrukares synpunkter från en artikel hon översatt.

– De sa i en intervju att de först var skeptiska till vad projektmedverkan skulle bidra till men att de lärt sig mycket om vallproduktion, gödsling och betesrekommendationer. Kunskaper som gett ekonomisk behållning inom produktionen på kort tid. Så de var väldigt nöjda.

– Det känns bra att så småningom få ut information även på svenska, tillägger hon.

– Från tidigare finns "Guide för ensilering av vallfoder" -guiden översatt och publicerad. Det är ett bra dokument.

Målsättningar

NötgårdensVall är ett utvecklingsprojekt som arbetar med teman inom nötgårdars vallproduktion och betesdrift. Målsättningen att öka kunskapen om vallens och betets produktivitet, åkerns grundkondition och faktorer som påverkar

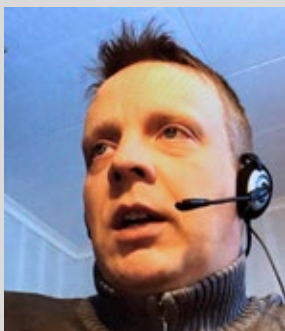

Agrolog Leena Jokinen från Karleby.

vallskördens kvalitet. Man vill förbättra dikogårdars kunskap om betesdrift, utveckla samarbete mellan gårdar, skapa nätverk och sprida kunskap vidare mellan producenter.

Projektet finansieras till åttio procent av bidrag från ELY-centraler i fem olika områden. För privatfinansieringen står A-Producenter och Österbottens Kött. A-Producenter, ÖK och Naturinstitutet LUKE förverkligar projektet, som avslutas i mars 2022.

Text: Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab
Foto: Privat

FÖRVALTNINGSRÅDET TIDIGARE I ÅR

ÖK:s förvaltningsråd hade möte den 19 februari 2021.

Förvaltningsrådet tog del av föregående års räkenskaper och verksamhet: verksamhetsberättelse, bokslut och revisionsberättelse.

Många deltog i mötet, som även denna gång ordnades som teams-möte.

Ola Sandberg öppnade mötet.

– Trots minskade volymer och en global pandemi har ÖK anpassat sig och håller ekonomin på en stabil nivå. Hela medlemskåren har nu tillgång till flexibla och förmånliga finansieringslösningar via sitt andelslag – Österbottens Kött.

Framtiden är utmanande inom branschen och ÖK rättar sig efter rådande verklighet.

NYA MEDLEMMAR

– ELLER FÖRÄNDRINGAR I MEDLEMSKAPET 2020

NÖT GÅRDAR

Henny och Magnus Wik Socklot

Wiks gård i Socklot drivs av Henny och Magnus Wik. Generationsväxlingen inom Magnus familj har ägt rum. Hans föräldrar är Anders och Lilian Wik och de är till stor hjälp och så har de en anställd. Små hjälpredor har de i barnen Konrad och Elsa, två respektive fem år.

Produktionen är mjölkproduktion med 90 mjölkande kor och nötköttsproduktion. Plus spannmålsodling.

– Fähuset är från 2006 och i höst bygger vi stall för kvigor och ungdjur, säger Magnus.

Familjen har tidigare varit ÖK-medlemmar så det följde med generationsväxlingen.

– Så kan man säga, säger Magnus.

Har ni det bra där på gården?

– Jo, det går bra.

Jan Granlund Yttermark

– Jag har varit nötproducent sedan 1987, tog över arbetet hemma och ett halvbyggt fähus när min pappa dog alldeles för ung.

– Gården med mjölkproduktion hade jag först tillsammans med min bror men sedan ifjol driver jag verksamheten i egen

regi. Mjölkproduktion med 24 mjölkande kor och därtill rätt omfattande spannmålsodling.

Frun Solveig har annat arbete med hjälper till när hon kan. Och pojken Axel, som är 12 år, tycker om allt som har en motor.

– Jag har alltid varit ÖK-producent. Peter Backlund är bra, honom brukar jag prata med.

Daniel Käcko Purmo

– Vi köper in kalvar och driver slutuppfödning av nöt. Nu även dikor i liten skala.

– Jag började arbeta på gården som fjortonåring och det är över tjugofem år sedan. Sedan 2004 har jag ägt femtio procent men i fjol blev min pappa Svante pensionär och då övertog jag verksamheten i sin helhet.

– Så jag har nog varit ÖK-producent tidigare.

Familjen består av fru Lotta och fyra barn, tre flickor och en pojke.

Mikael Broo Nykarleby

– Jag byggde produktionsanläggning för dikor i fjol. Antalet platser i första skedet är 37 djur. Anläggningen fungerar som den ska och det går helt bra.

– Min fru Emilia, som ännu är på vårdledigt med vår pojke, hjälper till ibland. Jag kommer från en producentfamilj och mina föräldrar har också jordbruk.

– Nej, ingen egentlig spannmålsodling då jag i huvudsak odlar vall nu.

Fagerholms Gård Eugmo

– Fagerholms gård blev sammanslutning i fjol så att det numera är jag, Natalie, och mina två bröder, Björn och Mikael, som driver nötgården. Vi har sju ton mjölkande kor och tjugofyra dikor. En tillbyggnad för dikorna byggdes 2020.

– Jag sköter det dagliga arbetet tillsammans med föräldrarna. Bröderna och min blivande man hjälper till det arbete som behövs på sin fritid.

Medlemmar och medlemskap i Andelslaget Österbottens Kött är en del av ägarskapet och styrningen av Atria. Därigenom tryggas en fortsättning av den inhemska köttproduktionen. Andelslaget Österbottens Kött betalar en konkurrenskraftig räntesats till andelskapitalet som medlemmarna placerar och återbetalar överskottet av andelslagets tjänster baserat på antalet tjänster som medlemmarna använder.

– Vi är medlemmar i ÖK, liksom våra föräldrar har varit. Vi brukar vara på Grillfesterna och dem saknar man nog nu.

– Men i sommar blir det en annan fest för mig – bröllopet i augusti.

Åsbrogård Ab Kronoby

– Vi har samma verksamhet som tidigare och samma familj arbetar här. Men under 2020 omändrades Åsbrogård och Åsbro Mjölks produktionsinriktningar.

– Vi har 80 mjölkande kor och sammanlagt över 400 djur med slutuppfödningen och nötproduktionen inberäknade. Vi som är ägare i dessa bolag är jag, Anton Broända, mina föräldrar och mina två morbröder. På gården arbetar omkring tio personer. Det var mina föräldrar som började här 1999 och anläggningen har byggts ut vid flera tillfällen. Inga investeringar är aktuella just nu men det finns planer "i vaggå" på att bygga nytt åt småkalvarna. På åkrarna gäller främst vallodling och foderkorn.

– Jag trivs bra med jobbet. Det är omväxlande.

Johan Slotte Kronoby

– Mina föräldrar generationsväxlade till mig och min fru Susann år 2005. Vi har dikor, mjölkproduktion och slutuppfödning av nöter. Investeringstakten har varit tuff och senast, för två år sedan, byggde vi ny robotmjölkgård. Utöver oss två arbetar tre flickor och en måg på gården.

– Vi har återvänt som leverantörer till Österbottens Kött. Bra så.

– Jag trivs bra med mitt arbete, och det går bra om man inte är så noga med vad som är arbetstid och fritid.

2020

SVIN GÅRDAR

Filip Dahlin Vörå

– Här ägde generationsväxling rum i fjol då jag tog över efter mina föräldrar Marianne och Håkan. På gården driver vi slaktsvinsproduktion och spannmålsodling.

– Verksamheten som sådan är inte ny för mig, jag har jobbat här tidigare och mina föräldrar är ännu till stor hjälp i det dagliga arbetet.

– Hittills har det gått bra tycker jag och att fortsätta som ÖK-producent känns naturligt.

Pig Hill Ab Munsala

Pig Hill är ett nytt aktiebolag där slaktsvinsproducenter gått samman kring smågrisproduktion. Följande är ägare i bolaget: Sebastian Pott, Tobias Wik, Arttu Flén, Robert Flén, Erik Nybäck och Peter Nybäck.

Ny anläggning byggdes i Munsala under 2020 och fylldes med djur på hösten, i oktober. Antalet suggor är 550 och enligt planerna ska 15 000 smågrisar produceras årligen.

Alla delägare i Pig Hill är ÖK-medlemmar och numera även det gemensamma bolaget också.

SUGGSTALL UNDER UPPSTART

Nya suggstallet Pig Hill Ab i Munsala, Nykarleby, är fyllt med djur sedan oktober 2020. Delägare är Sebastian Pott, Tobias Wik, Arttu Flén, Robert Flén, Erik Nybäck och Peter Nybäck.

AKTIEBOLAGET PIG HILL Ab grundades 2019 och med produktionsstart i oktober 2020. Den 1 februari detta år, 2021, kom de första smågrisarna och nu har produktionen varit i gång några månader. Antalet sugor är 550 och enligt planerna ska 15 000 smågrisar produceras på årsbas.

Fyra av sex delägare möter upp och vi står i solskenet på utsidan och pratar.

Stärker egna gårdar

Delägarna är från tidigare slaktsvinsproducenter – utom Tobias Wik, som har byggföretag och bakgrund inom pålsnärningen. Förverkligandet av anläggningen har sin bakgrund i både tidigare och nya tankar. Bröderna Flén hade pratat om att bygga nytt suggstall på den här platsen. I diskussioner framkom att det fanns andra som var intresserade av att vara med och därmed projektet tog ny fart. Planeringen tog ett par år i anspråk och byggtiden ett år.

– Verksamheten här stärker och stöder våra egna gårdar. Vi har kontroll över djurmaterialet i hela kedjan och vi är flera som

delar på ansvaret. Ett steg i utvecklingen och ett nytt sätt att tänka kring svinproduktion, säger Sebastian.

Fri grisning

Anläggningen är modern och anpassad för fri grisning.

– Stallet är byggt enligt dagens standard och teknik.

De har byggt enligt uppsatt budget, varit noggranna vid upphandlingar och den ekonomiska uppföljningen, som liksom arbetsplanering har skötts av Tobias Wik.

– Vi har tänkt realistiskt och vi är nöjda. Skulle vi bygga det här idag skulle vi inte bygga annorlunda. De lokala entreprenörerna gjorde ett gott arbete. Det finns hög bygg- och teknisk kunskap i området, berömmar de.

Dessvärre försenades en del leveranser av inredning och montörer från utlandet kom inte hit som utlovats. Så det blev riktigt bråttom på slutet. Här blev deras egen insats viktig men med gemensamma krafter lyckades det. Enheterna fylldes med djur den 1 oktober 2020 som planerat.

Bygger upp rutiner

De får ofta höra kommentarer om att det säkert känns bara bra att börja i nytt stall.

– Det stämmer förstås. Det är befriande att inte hela tiden behöva gå med en järntrådknippa i handen och se allt det som är osvetsat, skämtar Arttu.

Sebastian fortsätter.

– Men jag brukar också svara att den stora utmaningen är att det inte finns rutiner att luta sig tillbaks på. I början finns inga rutiner och inget man "brukar göra". Ändå är det mycket arbete som ska utföras varje dag. Det är en större utmaning än man tror innan man byggt upp rutiner och arbetsflöde, innan alla inställningar och justeringar är gjorda. Foder, värme och ventilation ska vara korrekt inställda. Man vet inte på förhand hur länge ett arbetsmoment kommer att ta då det är första gången det görs.

Nu går det bättre. Lite bättre för var vecka som går. Antalet anställda är fyra och delägarna har olika ansvarsuppgifter fördelade sinsemellan.

– Vi är nöjda över att vara så här långt även om vi nog inte riktigt landat än.

UTFODRINGSKONCEPT MED A-FODER

- Pig Hills utfodringsstrategi går ut på att ha en välmående sugga som mjölkar bra och hålls i bra hull vid avvänjning. Där använder Pig Hill A-Mammamix kuitu BIND och A-Mix Mega BIND tillsammans med OVR (Kornprotein från Altia) för att få en bra blandning för suggan. Fibernivåerna hålls på en hög nivå för en välmående mage.
- Smågrisarna får redan under suggan ett mjölkpreparat, DanMilk, som saluförs via A-Foder samt även ett allfoder för de allra minsta smågrisarna, A-MilkiWean Profit. Utfodringsanläggningen hos Pig Hill möjliggör blötutfodring i grisningsboxen och det har visat sig vara ett lyckat koncept.
- Tillväxtgrisarna får från start ett allfoder den första tiden, A-Ponteva Porsas, men sen övergår de helt till komponentutfodring med gårdens spannmål som blandas med A-Mix Mega BIND. Strategin är att ha en bra balans på aminosyrorna i hemmablandningen men även ett högt energiinnehåll för att smågrisarna skall komma bra i gång.
- På gården används också pro- och Prebiotika, men det återkommer vi till senare.

NYCKELTAL PIG HILL IDAG:

Avvänjningsvikt smågrisar: 8,2 kg
Tillväxt från avvänjning till försäljning: 523 gram
Försäljningsvikt: 32 kg

Biosäkerhet prioriteras

Biosäkerheten har hög prioritet. I och med att Pig Hill är byggt på en ny tomt har de kunnat planera utomhusområdet och trafikflödet vid anläggningen på ett sätt som gynnar biosäkerheten.

– Inga obehöriga får komma in i anläggningen och varje dag "duschar personalen in" och "duschar ut". Det betyder att de passerar en dörr, duschar och byter kläder innan de träder in i anläggningen. För djurens och biosäkerhetens skull. "Duschar ut" gör vi för familjens skull.

– Gårdsplanen är öppen. Vi har kontroll över vad som rörs här.

Tuff satsning

Det är en tuff satsning i en bransch med oviss framtid. De är medlemmar i Österbottens Kött och har förtroende för andelslaget och för Atria.

– Man ska tro på det man gör. Man kan inte gå in i ett så här stort projekt utan framtidstro. För oss finns inte alternativet att det inte ska gå att driva

den här verksamheten. Verksamheten ska bära sig.

– Vi gör vårt allra bästa i vårt jobb. Det vi inte kan påverka får vi leva med, säger Robert.

– Vi har ett gott samarbete med hela A-kedjan, säger Arttu. Vi har mycket kontakt med Tom Åstrand, Christer Rönnqvist, Taneli Tirkkonen och andra nyckelpersoner inom ÖK och Atria.

A-Foders koncept

För utfodringen anlitar de A-Foders koncept.

– En kort tid vid starten och på tillväxtsidan använder vi fullfoder men i övrigt kör vi ut via blötutfodringen det vi själva blandar och mixar enligt A-Foders recept. Det fungerar bra. Med utfodringsystemet i tillväxtavdelningarna kan vi redan från första dagen utfodra med dator och ingen kompletterande utfodring behöver göras på förhand. Vi är nöjda med systemet.

Text och foto:

Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

A-FODER

- A-Foder ägs av finländska producenter och använder enbart inhemskt spannmål.

- A-Foders utfodringslösningar baserar sig på gårdens eget producerade spannmål och ensilage.

- Att optimalt komplettera dessa är en av hörnstenarna i utfodringsplaneringen.

A-FODER UTFODRAR
DE BÄSTA.

 A-FODER

ÖSTERBOTTENS KÖTT
POHJANMAAN LIHA

Postadress
PB 173, 65101 VASA
Besöksadress
Flygfältsvägen 2, VASA

www.osterbottenskott.fi

